

QOBILIYATGA ASOSLANGAN YONDASHUV: AFZALLIKLARI VA KAMCHILIKLARI

Yusufaliyeva Dilraxon Maxmudaliyevna

Annotatsiya: *Ushbu maqolada ta'limda kompetensiyaga asoslangan yondashuv tahlil qilinadi, uning asosiy afzalliklari va kamchiliklariga e'tibor qaratiladi. Yondashuv o'quvchilarning taraqqiyot uchun ko'rsatishi kerak bo'lgan muayyan ko'nikma va malakalarni rivojlantirishga urg'u beradi. Afzalliklar orasida shaxsiylashtirilgan ta'lim, moslashuvchanlik va real dunyo talablariga mos keladigan aniq o'rganish natijalari mavjud. Biroq, to'g'ri baholash vositalariga bo'lgan ehtiyoj, o'qituvchilar malakasini oshirish va yaxlit ta'limni e'tiborsiz qoldirish xavfi mavjud. Maqolada kompetensiyaga asoslangan tizimlarda standartlashtirish bilan individuallashtirish qanday muvozanatlash mumkinligi haqida tushunchalar berilgan.*

Kalit so'zlar: *kompetensiyaga asoslangan ta'lim, ta'lim islohoti, shaxsiylashtirilgan ta'lim, ko'nikmalarni rivojlantirish, baholash muammolari, o'qitish strategiyalari*

Ta'limga kompetensiyaga asoslangan yondashuv, ayniqsa, ko'nikmalarni egallash va real hayotda qo'llanilishi ustuvor bo'lgan zamonaviy o'quv muhitlarida muhim asos sifatida paydo bo'ldi. Ta'lim jarayonini muayyan kompetensiyalar atrofida markazlashtirgan holda, bu yondashuv ta'lim natijalarini ish beruvchilar va jamiyat ehtiyojlariga moslashtirishga intiladi va shu orqali talabalarning bandligini va faolligini oshiradi. Turli tadqiqotlarda ta'kidlanganidek, ushbu modelni amalga oshirish ham afzalliklarni, ham kamchiliklarni taqdim etadi; u shaxsiylashtirilgan ta'lim yo'llarini rivojlantirsa va ko'nikmalarni egallashni rag'batlantirsa-da, resurslarni taqsimlash va tenglikni ta'minlash kabi muammolar ko'pincha yuzaga keladi. Masalan, an'anaviy ta'lim usullaridan kompetensiyaga asoslangan tizimlarga o'tish an'anaviy o'qitish usullariga o'rgangan o'qituvchilar tomonidan qarshilik ko'rsatishi mumkin.

Bundan tashqari, raqamli ta'lim platformalarining davom etayotgan evolyutsiyasi kompetensiyaga asoslangan ta'limning potentsial afzalliklarini va amalda duch keladigan to'siqlarni, ayniqsa, turli xil kontekstlarda talabalarning turli ehtiyojlarini qondirishda ko'rsatadi. Ushbu dinamikani tushunish ushbu ta'lim strategiyasining umumiy samaradorligini baholash uchun juda muhimdir.

Ta'limga kompetensiyaga asoslangan yondashuv an'anaviy o'rindiqlik vaqti talablari emas, balki muayyan ko'nikma va bilimlarni egallashga urg'u berish bilan belgilanadi. Bu usul o'quvchilarni real hayotda qo'llash uchun zarur bo'lgan kompetensiyalar bilan jihozlashga qaratilgan bo'lib, shu bilan talabalar o'z malakalarini namoyish qilishda ilg'or o'rganish muhitini osonlashtiradi. Shaxsiylashtirilgan ta'limda sun'iy intellektdan foydalanish kabi turli xil ta'lim tajribalarini integratsiyalashtirgan holda, yondashuv shaxsiylashtirish strategiyalari bo'yicha tadqiqotlarda ko'rsatilgandek, individual ta'lim

ehtiyojlari va sur'atlariga javob beradigan moslashtirilgan ta'lim yo'llarini yaratishga imkon beradi.

Qobiliyatga asoslangan yondashuv - bu ta'lim tizimi bo'lib, unda o'quvchilarning bilim olishi va rivojlanishi oldindan belgilangan qobiliyatlar asosida baholanadi, an'anaviy dars soatlari yoki baholash tizimlariga emas. Ushbu yondashuvning afzalliklari va kamchiliklarini ko'rib chiqamiz:

Afzalliklari:

- Shaxsiy rivojlanishga yo'naltirilgan: har bir o'quvchining individual rivojlanish tezligiga moslashish imkonini beradi. O'quvchilar bir qobiliyatni o'zlashtirgandan so'ng, keyingisiga o'tishlari mumkin, bu esa ularning o'zlashtirish tezligini hisobga oladi.
- Amaliy ko'nikmalarga urg'u berish: o'quvchilarni real dunyoda kerak bo'ladigan amaliy ko'nikmalarni egallashga yo'naltiradi. Ta'lim beriladigan qobiliyatlar mehnat bozori talablariga moslashtiriladi.
- O'quvchilarning motivatsiyasini oshirish: O'quvchilar o'z rivojlanishlarini aniq ko'rishlari va qanday qobiliyatlarni o'zlashtirishlari kerakligini bilishlari sababli, ularning motivatsiyasi va mas'uliyati oshadi.
- Baholashning shaffofligi: Qobiliyatlar aniq belgilangan va baholash mezonlari ochiq bo'lgani sababli, o'quvchilar o'zlarining qanday baholanishini aniq bilishadi.
- Moslashuvchanlik: turli xil ta'lim sharoitlariga moslashuvchan bo'lishi mumkin, masalan, onlayn ta'lim, korporativ treninglar va boshqalar.
- Doimiy takomillashuv: o'quv dasturlari va baholash usullari doimiy ravishda takomillashtirilib boriladi, bu esa ta'lim sifatini oshirishga yordam beradi.

XULOSA

Qobiliyatga asoslangan ta'lim yondashuvi o'quvchilarga shaxsiy rivojlanish, amaliy ko'nikmalarga urg'u berish va mehnat bozoriga tayyorgarlik kabi bir qator afzalliklarni taqdim etadi. Biroq, qobiliyatlarni aniqlash, baholashning subjektivligi, resurs talablari va standartlashtirish muammolari kabi kamchiliklarni ham hisobga olish kerak. Qobiliyatga asoslangan ta'limning muvaffaqiyatli joriy etilishi o'qituvchilarning tayyorgarligi, resurslarning yetarli miqdorda ajratilishi va barcha manfaatdor tomonlarning hamkorligini talab qiladi.